

Şinasi Aydemir ,Prof.Dr,Y.Mimar-Şehirci(M.Sc,UK)

KTÜ.Mühendislik Mimarlık Fakültesi
Mimarlık Bölümü Şehircilik Anabilim Dalı

SİNAN'IN PLANCI YÖNÜ

Sinan'ın plancı yönü ve planlılığından söz edebilmek için,onun yaşadığı dönemde doğuda ve batıdaki mimarlık ve büyük ölçekli mimarlık uygulamalarının vardığı aşamayı da bilmek gerekir.

Sinan'ın mimar ve daha sonra mimarbaşı olarak görev yaptığı dönemler öncesinde, Anadolu'da Selçuklu mimarisinin en görkemli örnekleri O'na yol gösterici olurken, doğu'da İran, batıda geç rönesans mimarisinin örnekleri, mimarlık mesleğinin tasarımcı yönünün gelişmesinde yardımcı oluyordu.

Sinan, üç imparatora mimarbaşı olarak hizmet ederken ve son dönemlerinde, bazı kayıtlara göre, imparatorluk sınırları da 20 milyon km2.alana yayılmakta idi.

Sinan, dönemi içinde sadece İstanbul' da oturmamış, ordu ile hem doğuya hem batıya, hem de güneye gitmiştir. Böylece Sinan İran, Mısır ve batıda Viyana önlerine kadar bölgelerdeki şehirlerin bir bölümünü görmüş, gezmiş ve gözlemlerde bulunmuştur.

Tabii ki, içinde yaşadığı, mesleğini geliştirdiği İstanbul'da hem Osmanlı hem de Bizans kent dokusu ve mimarlık örnekleri ile O'na yol gösterici oluyordu.

Kısaca, Sinan'ın göreve geldiği dönemde Osmanlı kenti cami ve külliyesi merkez alan ve merkez etrafında ticaretin geliştiği bir kent şeması sergilemekteydi. İstanbul' da ise yukarıda ki şemadan farklı olarak Bizans dokusu da yer almaktaydı, her iki doku belirli bölgelerde iç içeydi. Bu ikili kültür ortamı içinde Sinan mimarlığı öğrendi, pratiğini yaptı ve kendine has üslubunu sürekli geliştirdi.

Sinan'ın görev aldığı dönemde, Osmanlı İstanbul' u Fatih ve Beyazıt Külliyesi arasında ve çevresinde gelişmiş, bir yandan da Haliç ve yamaçlarındaki konut ve ticaret gelişmeye devam etmiştir. Beyazıt-Edirnekapı aksı gelişmiş,kentin silüeti ortaya çıkmış, Sinan da bu aksı daha da belirginleştirmiştir. Şehzade ve Süleymaniye Külliyesi için her yönden algılanabilen özellikte yerler seçmiştir. Böylece,kendisinden önce oluşan kent dokusuyla bütünleşmeyi de sağlamıştır.

Yine bu dönemde İstanbul'da yeni mahalleler gelişmeye, yeni alanlar iskana açılmaya başlamıştır. Eyüp, Azapkapı, Galata saray, Kasımpaşa Kanuni döneminde gelişmişlerdir. Boğaziçi